

תקופת שאול השנייה - אור וחושך משמשים בערבוביה

עמיחי שהם

החטיבה השנייה בתולדות שאול - 'תקופת בן הערביים' - היא יחידה סגורה. פרק י"ג נפתח במשפט "בן שנה שאול במלכו ושתי שנים מלך על ישראל", ופרק י"ד מסתיים בסיכום מלכותו של שאול: "ושאול לכד המלוכה על ישראל... ויעש חיל ויך את עמלק ויצל את ישראל מיד שוסהו... ותהי המלחמה חזקה על פלשתים כל ימי שאול".

הדמויות המרכזיות בעלילת שני הפרקים הם שאול ובנו יונתן (ואולי הם אף מוצגים כדמויות המנוגדות זו לזו), ובמוקד העלילה - סיפור המלחמה בפלשתים.

נקודת הפתיחה קשה ביותר. בעקבות התנקשות בנציב פלשתים אשר בגבע, נאספים הפלשתים להילחם בישראל. מול 30,000 מרכבות פלשתים עומד כוח צבאי ישראלי ללא חרב וחנית (מפאת גזירת הפלשתים ש"חרש לא ימצא בכל ארץ ישראל"). התוצאה לא מאחרת לבוא: "ואיש ישראל ראו כי צר לו כי ניגש העם, ויתחבאו העם במערות... (שמו"א י"ג, ו).

שאול והעם נמצאים בגלגל והמתח עולה. שמואל קבע להיפגש עם שאול בעוד שבוע, השבוע כמעט ועבר ושמואל עדיין לא בא. המצב מתחמם, והעם המפוחד מתחיל לפוץ לכל עבר. שאול נלחץ ומחליט לפעול לבד. הוא מעלה עולה ושלמים כדי שה' יודיע לו מה לעשות, אך מייד לאחר הקרבת הקרבנות מופיע שמואל - הזועם על שאול על כי לא המתין לו ופעל על דעת עצמו. שמואל מודיע לשאול: "ועתה ממלכתך לא תקום... כי לא שמרת את אשר ציווך ה'". נראה כי מעשהו של שאול חמור במיוחד שכן הקרבת הקרבנות היא תפקיד השמור לנביא, וניתן לראות במעשהו ניסיון לרכז את כל סמכויות השלטון וההנהגה בידי. במקום בו נמשח שאול למלך, שם נודע לו על ביטול שושלתו.

ומה עם המלחמה? שאול נותר עם 600 לוחמים, והפלשתים החלו לנוע קדימה. יונתן מחליט ליזום, והולך לתקוף את חיל הפלשתים מתוך תפיסה "כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט" (שמו"א י"ד, ו). יונתן מבקש מה' כי יתן לו סימן אם אכן יושיע את ישראל במלחמה זו, והקב"ה אכן נותן לו סימן כבקשתו.

המהפך החל! יונתן מכה בפלשתים, שאול מגייס את הצבא למלחמה ומתחילים לרדוף אחר פלשתים. דא עקא, בעקבות רצף החלטות שגויות של שאול (הטלת איסור על הלוחמים לאכול לחם עד הערב, מאבק בעם על גורלו של יונתן שעבר על האיסור), הלחימה מסתבכת וישראל לא מצליחים להכריע את הקרב.

מתיאור הפרק עולה דמותו המורכבת של שאול: מצד אחד הוא לא שמע לקול הנביא ואף ניסה לתפוס את תפקידו, וכן הוא נלחץ והחליט החלטות פזיזות שפגעו ביכולות הלחימה של ישראל; אך מאידך, הוא נלחם על טוהר המחנה - יוצא נגד האכילה על הדם של הלוחמים הישראליים, ומקים מזבחות לה'. כמובן, אין לשכוח גם את תרומתו הגדולה של שאול להקמת הצבא הישראלי ולניהול המלחמות שניצח בהם - במזאב, בבני עמון, באדום, בצובה ובפלשתים. האם יצליח שאול לתקן את טעויותיו? על זאת ועוד בשיעור הבא...